

Saksbehandler: Stephanie Dietrich

Saksdokumenter

- Rapport nr. 8/2007 **Tore Laugerud**
Rapport fra KEKs misjonskonsultasjon i Budapest 23.-28.01.2007:
"Come Holy Spirit heal and reconcile in Europe... illuminate the
whole of humankind with the light of Christ" og etterfølgende
møte i referansegruppa for KEKs misjonsprosjekt
- Rapport nr. 10/2007 **Stephanie Dietrich**
Rapport fra nordisk-baltisk forberedelsesmøte til Third European
Ecumenical Assembly (EEA3) i Kaunisniemi orthodox camp,
Finland 26.-28.1.2007 (vedlagt)
- Notat om norsk forberedelsesprosess for Sibiu/EEA 3 (vedlagt)
Mer om EEA3-møtet på følgende webadresse: <http://www.eea3.org/>

Oppfølging av saker i de økumeniske organisasjoner

Konferansen av europeiske kirker (KEK)

Sammendrag

I september arrangeres den tredje økumeniske forsamlingen (EEA 3) i Sibiu i Romania. Forsamlingen er et fellesprosjekt mellom KEK og CCEE (Den romersk-katolske kirkens bispekonferanse i Europa). Tema for forsamlingen er "The light of Christ shines upon all". På møtet i Mellomkirkelig råd i september 2006 ble det oppnevnt en delegasjon på 12 fra Den norske kirke, pluss våre representanter i KEKs komiteer og sentralkomiteen. Se for øvrig også ytterligere oppnevning til dette møtet under sak MKR 09/07.3 i sakspapirene. Halvparten av Dnks delegasjon er ungdomsrepresentanter som ble utnevnt i samråd med Ungdommens Kirkemøte. I tillegg deltar 4 personer som er utnevnt av Nye Norges Kristne Råd (en baptist, en ortodoks, en pinsevenn og en frelsesarmémedlem (ungdom)).

Forberedelsesprosessen mot EEA3 skal skje regionalt og nasjonalt. Samtidig ble det arrangert et europeisk kirkeledermøte i Roma i 2006, og ett møte i Wittenberg februar 2007. Dermed blir det møter med fokus på EEA3s tema både i en katolsk kontekst (Roma), i en protestantisk/luthersk kontekst (Wittenberg) og i en ortodoks kontekst (Sibiu/Romania).

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar rapportene og sakene til orientering.

Rapport nr. 08/07

**Rapport fra KEKs misjonskonsultasjon i Budapest 23.-28.01.2007:
"Come Holy Spirit heal and reconcile in Europe... illuminate the whole
of humankind with the light of Christ" og etterfølgende møte i
referansegruppa for KEKs misjonsprosjekt
v/Tore Laugerud**

For forfatteren av denne rapporten var kanskje det viktigste utkommet av Kirkemøtet 2005 sitt arbeid med "En misjonerende kirke" en oppdagelse av - og en fordypet innsikt i - hvor sentralt forsoning og heling er for kirkens misjon i dag, også i en norsk kontekst. Derfor dro jeg til denne konsultasjonen med atskillig forventning.

Bakgrunn, rammer

Konsultasjonen var i regi av Konferansen av Europeiske Kirker (KEK). Den fulgte opp temaet fra KV's misjonskonferanse i Aten 2005: "Come Holy Spirit, heal and reconcile" anvendt på europeiske kontekster. Gjennom tilføyelsen: "Illuminate the whole humankind with the light of Christ" foregrep konsultasjonen samtidig den tredje Europeiske Økumeniske Forsamling (EEA 3) som finner sted i Sibiu, Romania i sept. 07. Ca 60 inviterte deltok fra medlemskirkene i KEK og assosierte organisasjoner, samt missiologer, misjonsledere og misjonspraktikere fra den Romersk katolske og fra den evangeliske og pentekostale tradisjon. Unge mennesker fra økumeniske og konfesjonelle ungdomsorganisasjoner var merkbart til stede. Som forberedelse hadde man sendt ut de gode studiedokumentene om forsoning og heling, utarbeidet av CWME til Aten-konferansen. Efes 2,13-22 var valgt som en kjernetekst.

Opplagg

Hver morgen var det en times bibelmeditasjon i grupper og deling etter lectio divina metoden, om formiddagen plenumsesjoner med inspirasjonsforedrag, historiefortelling og informasjon fra KEKs misjonsprosjektleder, Darrell Jackson. Om ettermiddagen valgte man to verksteder, og om kvelden var det rapport og arbeid i plenum med et brev til kirkene i Europa. Dagen ble avsluttet med kveldsbønn etter henholdsvis reformert, ortodoks og romersk-katolsk tradisjon.

Innhold

Plenumsesjonene fulgte disse dag-temaene: Kirken og dens misjonsoppgave til heling i Europa, Kirken og dens misjonsoppgave til forsoning i Europa, Europa og fornyelsen av troen: Kristi lys skinner på alle, Europa og nasjonene (handlet om migrasjon). Darell Jackson presenterte papirene: CWME to år etter Aten, Misjon og proselyttisme, "Fresh expressions of Church" i Europa og Minoritets- og innvandrerkirker.

Verkstedene handlet bl.a. om: Kirkene og EUs helsepolitikk, Guddommelig helbredelse - teologi og praksis, Et evangelisk bidrag til forsoning i Nord-Irland (case study), Kvinnelige misjonsteologers bidrag til heling og forsoning, Kristne innvandrere i Europa - assimilering eller integrering, Innvandreres deltagelse i det sosiale samfunn: lærdom for våre kirker (et forskningsprosjekt), Romani folket - en utfordring for kirkens misjon i

sentral og sør Europa, Det nye misjonsdokumentet fra Leuenberg kirkene (Teologisk Nemd har gitt innspill).

Noen inntrykk

På grunn av en vanskelig hjemmesituasjon måtte jeg begrense tidsrammen for min deltagelse. For å få med meg det etterfølgende møtet i referansegruppa for KEKs misjonsprosjekt prioriterte jeg bort de to første dagene av konsultasjonen – det var dessverre da man arbeidet mest fokusert med konsultasjonens hovedtemaer forsoning og heling.

Dagtema 3: Europa og troens fornyelse – et katolsk misjonsinitiativ i Europeiske storbyer
Et høydepunkt var presentasjon av: ”Europa og troens fornyelse, Kristi lys skinner på alle”, ved den assisterende katolske biskopen i Paris. Han tok utgangspunkt i dåpen og sa at det nå går en bevegelse over hele Europa som handler om at kirkene gjenfinner det misjonale/ misjonerende aspektet i dåpens kall. Så rapporterte han fra et samarbeidsprosjekt mellom fem katolske erkebispedømmer om evangelisering i noen av Europas metropoler (Paris, Brussel, Wien og Budapest). Gjennom 5 dagers stormønstringer (Missionary Congresses) rundt allehelgensdag har kirkene, gatene, kafeene, konserthallene m.m. blitt fylt med kristent nærvær, samtaler og vitnesbyrd. Gjennom prosjektet har kirken gjeninntatt det offentlige rom.

Gjennom disse masse mønstringene av menighetene og de kristne hadde biskopen oppdaget to hjørnesteiner for evangeliseringen i Europa: 1. Det er et genuint ønske, en tørst etter å høre evangeliet. Denne erfaringen var en stor overraskelse for kirkene. De hadde ikke forventet å møte en slik åpenhet og mente at den ikke ville ha vært så sterk for bare noen få år siden. 2. Det er et stort evangeliserende potensial blant de kristne. Når de evangeliserte sammen på tvers av hierarkier, generasjoner, og tok alle gaver og talenter i bruk oppdaget de en ny glede og stolthet over å være kristne. Og de erfarte at de kristnes glede skinte ut til alle menneskene (jamfør temaet ”Kristi lys skinner på alle”).

Biskopen sa også at disse manifestasjonene av kristent og kirkelig nærvær i storbyen har ført til en ny oppdagelse/forståelse av bispedømmet, ikke som en hierarkisk og byråkratisk regulerende størrelse, men som Jesus legeme samlet rundt biskopen. Når hele mangfoldet av gaver og uttrykk ble gitt rom på denne måten førte det også til at en skillevegg innen den katolske kirke mellom de som er opptatt av evangelisering og de som er opptatt av diakoni, ble revet ned. Disse gruppene fant nå sammen i vissheten om at tro må deles for å være levende. Troen styrkes gjennom Gudsrelasjonen og bønner. Det pastorale fokus ble også utvidet til ikke bare å betjene de som ber om noe, men også de som har sluttet å be om noe fra kirken. Gud åpner dørene gjennom kjærlighet og vennskap i personlige relasjoner. Gjennom møter mellom kristne og ikke-kristne der begge forandres skjer det noe.

Verkstedet: Salt og lys – å være medvandrer for misjonerende menigheter

Building Bridges of Hope (BBH) er en britisk bevegelse for menighetsutvikling basert på misjonale kirketenkning. Prosjekt MiB hadde kontakt med og har formidlet inspirasjon fra bevegelsen. Det spesielle for konseptet er en medvandrer (companion) som kommer utenfra og assisterer menigheter som ønsker å utvikle seg misjonalt. Verkstedet ble holdt

av Misjonskommisjonen i det felleskristne rådet, som trener opp medvandrerne i samarbeid med teologiske læreanstalter. Medvandrerer er en ekstern tjeneste som ikke står i et linje-forhold til menigheten, og dermed slipper å bære en autoritetsbagasje. Tjenesten bærer ikke med seg en bestemt modell og er ikke veiledende (non-directive), men medvandrende (accompanying). Opplegget er økumenisk: det er et poeng at medvandrerer kommer fra et annet kirkesamfunn.

Dagtema 4: Europa og nasjonene - migrant kirker

Revd Arlington Trotman holdt et grundig analyttisk foredrag der han stilte spørsmålet: Hvorfor er migrasjon et problem for Europa? Han viste bl.a. til hvordan vestens store tenkere som Hume, Kant m/fl har framholdt hvit overlegenhet overfor de som annerledes. Platon m.fl. lærte at forskjellighet er noe negativt som må overvinnes av homogenitet og enhet. De vestlige undervisningssystemer er gjennomsyret av denne tenkningen, og de er svært maktfulle. Han gikk så videre til spørsmålet om hvordan kirkene kan bidra til at dette overkommes gjennom teologisk refleksjon bl.a. over menneskesyn og Guds (trinitariske) vesen, og bevegelse fra en nykolonial hjelpermentalitet til et frigjørende, forsonende og myndiggjørende handlingssett. Dette må bli hovedstrømmer (mainstreams) i kirkenes liv.

Katalina Tahaafe fortalte sin historie som innvandrer fra Tonga til Storbritannia på en gripende måte. Fortellingen handlet om uavlatelig måtte "navigere mellom mitt egentlige jeg og mitt fremmede jeg, slik at et europeisk publikum lytter". Hun beskrev sin glede når hun lærte på skolen om de store filosofenes tanker om frihet, likhet og brorskap, og sjokket over å oppdage at dette bare handlet om hvite. Hovedstrømskirkene har bare tatt "babyskritt" på veien til å bli inklusive og multikulturelle fellesskap. Derfor har hennes kirke, Den forente' reformerte kirke, opprettet "Race and justice - and multicultural ministry". De har bl.a. utviklet et godt materiale. Tjenesten gir også rom for mange mono-etniske grupper. Hun mente dette er helt nødvendige skritt på veien framover mot en mer flerkulturell kirke. I dag spiller globale, kristne impulser ofte en mer dynamisk rolle for europeeres tro, enn impulsene de mottar i sin lokalmenighet. Spørsmålet ble stilt: "Can the rest save the west"?

Verkstedet: Kinesere i Europa – utvikling av en migrasjonsteologi

Verkstedet ble holdt av Dorottya Nagy som arbeider i Nederland med en avhandling om temaet. Hun har vært et år på Tao Fong Shan som student ved LTS. Hun benytter ordet migrasjon – ikke innvandring - for å markere at det handler om mennesker på vandring som slår seg ned fast. I dag stimulerer Kinesisk politikk til migrasjon – tidligere var det sett på som forræderi. Begrepet "Den nye kinesiske migrasjon" betegner en bølge f.o.m. 1978 fra fastlandskina til Europa. Fra 1989 av gikk denne bølgen også til sentral- og øst-Europa da det åpnet seg store forretningsmuligheter her. Ungarn er senter for et stadig mer organisert nettverk. 150.000 kinesere kom dit på kort tid. Ungarn er også et åndelig senter for kristne kinesere. De er stramt organisert i Christian fellowships-communities-churches-organisations-Global Christian networks. Nasjonalisme går ofte sammen med kristendom; en følelse av at China er kalt spesielt til å bringe evangeliet rundt verden (jmf "Back to Jerusalem"), men det er også motkrefter til nasjonalismen. Vil dette bli et fargerikt og mangfoldig "fyrverkeri" som slokker, eller en lampe som gir varig lys for

mange? De er preget av "selv-tenkningen", men diskuterer aldri hverandres bakgrunn i Kina. En pentekostal kinesisk kirke i Ungarn har nylig begynt misjonsarbeid blant Romani-folket; de er begge stigmatiserte grupper. Teologisk sett er det en pentekostal, karismatisk linje (ofte med markedsplass- eller fremgangsteologi) og en evangelisk konservativ linje (med vekt på lidelse og prøvelser).

Noen videre refleksjoner

Det sies mye viktig og klokt om forsoning og heling i forberedelsesdokumentene fra CWME. Gjennom konferansen fikk vi innblikk i et bredt knippe av misjonsinitiativ i Europa som bærer disse elementene. Det er en utfordring å ta inspirasjonen videre gjennom informasjon og oppfølging av kontaktene og samtidig forsake en kirkelig aktivisme som sliter mennesker ut i stedet for å gjøre dem hele. Gudsforholdet trenger å komme enda mer i fokus i arbeidet med misjon, forsoning og heling ved at bønnens spiritualitet og disiplin utvides og styrkes.

Både retreat/stillhetsarbeid og møte med nyreligiøsiteten, som jeg har arbeidet med i Kirkerådet, handler i stor grad om heling og forsoning. Begge deler henger tett sammen med misjon. Det er derfor et ønske og en drøm at disse aspektene får større rom i SMM-arbeidet.

KEKs misjonsprosjekt 2004-2006, møte i referansegruppa

Prosjektet startet i 2004 og uttrykker KEKs ønske om å ta misjon inn i sitt arbeid. Gjennom prosjektet ville en undersøke hele feltet av nåværende misjonsaktiviteter i Europa, med særlig fokus på nye utviklingstrekk og initiativ, og finne ut hvordan og hvor en kan utvikle bedre kommunikasjon, nettverksarbeid og ressursbruk - og KEKs rolle i dette. Etter 6 mnd justerte en kursen noe ved å ta opp faktorer som hemmer og fremmer samarbeid i misjon mellom kirker i Europa. Tre temaområder har stått sentralt: Misjon og proselyttisme, Misjonal kirketenkning/Fresh expressions of Church og til dels Migrant- og etniske minoritetskirker.

Prosjektet har vært støttet av Church Mission Society, som også har hatt en organisatorisk rolle, Areopagos, Evangelische Missionswerk, Den norske kirke, Svenska kyrkan(s misjon), Churches Commission on Mission, Council for World Mission og NMS. Strategiske partnere har bl.a. vært CWME (i KV), Den Europeiske Katolske Bispekonferanse, European Ecumenical Missionary Councils, Den Evangeliske Alliansen og European Evangelical Missionary Alliance.

Prosjektet har frembrakt et stort antall konferansepapirer, foredrag og artikler om misjon i Europa av imponerende kvalitet (se vedlegg), samt en rekke interessante reiserapporter. Videre er det utarbeidet en ny metodikk, kalt Learning Laboratories, og et laboratorium om Misjonal kirke er gjennomført i Det Ungarske Kirkerådet, med et utenfra-perspektiv fra Norge (v/misjonskonsulenten i Borg). Laboratoriet har vært viktig for kirkene i Ungarn. Ikke minst viktig er de relasjonene som er opprettet og de nettverk som har blitt knyttet gjennom prosjektleder Darrell Jacksons (engelsk baptist) mangfoldige virksomhet. Konsultasjonen i Budapest var en konkret frukt av dette ved at den

presenterte misjonsinitiativ og anvendte foredragsholdere prosjektlederen har knyttet kontakt med gjennom prosjektet.

Referansegruppa for prosjektet, der undertegnede er med, evaluerte konsultasjonen sammen med planleggingsgruppa. Deretter vurderte den betydningen av prosjektet på grunnlag av foreliggende evalueringsrapporter og annen dokumentasjon, og ut fra egne observasjoner. Referansegruppa ga disse anbefalingene for avrundingen av prosjektet:

1. Prosjektleder skriver en avsluttende projektrapport til sentralkomiteen i KEK (gruppa ga retningslinjer for form og innhold). Dokumentasjon samles og legges ved rapporten.
2. Prosjektleder lager en egen rapport om Budapestkonsultasjonen og en publikasjon med konsultasjonens materiale.
3. Alt egnet materiale som prosjektet har frembrakt søkes publisert i en bok om "Mission in Europe", gjerne ordnet rundt de tre hovedtemaene: Misjon og proselyttisme, Misjonal kirke/Fresh Expressions..., Migrant- og etniske minoritetskirker.
4. Viktige misjonsinitiativ en har kommet over på lokalt menighetsplan innen ulike kirkesamfunn på ulike steder i Europa samles, bearbeides og gjøres tilgjengelig som ressursmateriale for menighetene.

KEK ønsker sterkt å fortsette et arbeid med misjon, men dette må tilføres nye midler. Gruppa drøftet en eventuell fortsettelse og la vekt på viktigheten av å videreføre den nåværende nettverksprofilen, bredden i kontakter og kombinasjonen av praksis og refleksjon. En ga tilslutning til et ønske om å flytte arbeidet fra Budapest til Geneve for at misjon kan bli bedre integrert i KEK. Gruppa anbefalte at disse temaområdene gis særlig oppmerksomhet: Misjon og proselyttisme, Misjonal kirke/Fresh expressions of Church, Migrantkirker, Misjonsspiritualitet, Edinburgh 2010, Islam i Europa, sekularisering. Kommunikasjonen med partnerne bør styrkes. Det ble derfor bestemt at partnerne inviteres til et møte 2-3 juli, der en ser tilbake og drøfter opplegg og profil for en mulig fortsettelse.

Rapport nr. 10/07

Rapport fra nordisk-baltisk forberedelsesmøte til Third European Ecumenical Assembly (EEA3) i Kaunisniemi orthodox camp, Finland 26.-28.1.2007

v/Stephanie Dietrich, 31.1.2007

Bakgrunn:

Finlands kristne råd arrangerte, i samarbeid med Den lutherske kirken i Finland og Den ortodokse kirken i Finland, et nordisk-baltisk forberedelsesmøte.

Fra Norge deltok Billy Taranger (baptist), Dag Nygård (pinsevev), Silje Gjeruldsen (Frelsesarmeen), Maisi Bäckmann (Hl. Nikolai ortodokse menighet), Petter Dille (Dnk), Erlend Rogne (Dnk) og Stephanie Dietrich (Dnk).

Møtets sene og noe ugjennomsiktige planlegging fra finsk side gjorde det vanskelig for en del av de andre nordiske kirker å sende representanter på møtet. Flertallet av deltakerne var derfor finske. De lutherske kirkene i Estland og Finland stilte med erkebiskopene sine. Flere av de nordiske og baltiske land ellers stilte med få eller ingen deltakere. Sverige og Norge stilte med flest representanter, utenom Finland.

Møtet led nok muligens noe under den dårlige planleggingen når det gjelder bred representasjon fra landene. Det innebar også at Den romersk-katolske kirken nesten ikke var tilstede i Kaunisniemi - bortsett fra ved søster Kristin, som ble sendt dit av Sveriges Kristne Råd, men ikke av sin egen kirke.

Møtet fant sted på et ortodoks leirsted ca. 7 mil utenfor Helsinki. Både værforholdene og stedets tilbaketrukkethet og enkelhet ga møtet et spesielt preg - samt sene kvelders sauna...

Innhold:

Møtet ga en nyttig innføring i temaet for Sibiu (ved Beate Fagerliog Viorel Ionita, begge fra KEK) med gruppearbeid, en presentasjon av Romania og kirkelivet der (ved noen unge rumenere som er bosatt i Finland), og en presentasjon av ortodoks fromhetsliv og teologi (ved 4 unge finske ortodokse teologer).

Programmet ble i stor grad forberedt i siste liten. Dette tatt i betraktning ble det et ganske bra program. Mange deltakere var gode på improvisasjon.

I tillegg var det spennende å høre hvordan yngre ortodokse teologer ønsket å drøfte elementer ved sin egen tradisjon, som trengte fornyelse. De noe eldre ortodokse teologer vektla først og fremst enheten i den ortodokse teologien, i samsvar med de oldkirkelige fedrenes lære.

I tillegg spilte **gudstjenestelivet** en sentral rolle:

Fredag kveld var det kveldsbønn i reformert tradisjon ved Dag Nygård, Billy Taranger og Silje Gjeruldsen (inkludert vitnesbyrd), lørdag morgen var det en katolsk morgenbønn ved en svensk katolsk nonne, lørdag kveld luthersk nattverdsgudstjeneste, og søndag morgen guddommelig (ortodoks) messe. På denne måten ga gudstjenestelivet en flott ramme for selve møtet, og en smakebit på forskjellene i kultur, teologi og fromhetsliv som kommer til å møte delegatene i Sibiu. Gudstjenestene fant sted i stedets ortodokse kirke, som er en nydelig laftet trebygning som er bygget på samme måte som gamle ortodokse kirker i Karelien.

Evaluering:

For deltakerne ble møtet først og fremst en innføring i hva som kan ventes i Sibiu, muligheter til å knytte nye kontakter, en opplevelse av ortodoks kirkeliv i Finland og en god anledning til å drøfte deler av opplegget for den videre prosessen mot Sibiu. Den norske delegasjonen fikk for øvrig mye skryt for at den var så bredt sammensatt- både når det gjelder alder, konfesjon og kjønn (se bilde nedenfor).

Notat om norsk forberedelsesprosess for Sibiu/European Ecumenical Assembly 3

Nasjonalt samarbeid/tiltak

En planleggingsgruppe under NNKR, med Billy Taranger og Stephanie Dietrich som hovedansvarlige, har utarbeidet følgende plan for arbeidet mot Sibiu:

- Forberedelse av en Pre-visit i Romania (3 dager) til forskjellige kirkesamfunn.
Praktisk ansvarlig: Berit Lånke
- Deltakelse i nordisk-baltisk forberedelsesmøte i Finland januar 2007 (7 personer)
- Utarbeidelse av liturgiske byggeklosser til bruk i økumeniske gudstjenester i Norge sommeren 2007, med basis i KEKs arbeid med Sibiu-liturgi (til bruk 2.pinsedag?)
- Sibiumarkering under Ungdommens Kirkemøte - "økumenisk happening" - under utredning (ansvarlig: Petter Dille)
- Felles forberedelsesdag for hele delegasjonen 27.4.2007 i Trondheim (Fokus på tema, rumensk kontekst, ortodoks kirkeliv, økumenisk samarbeid i Europa)
- Samarbeid med den katolske kirken i Norge, biskop Georg Müller, Trondheim, om forberedelsen av EEA3 og den nasjonale prosessen.

Kommentar:

Ønsket er at den bredt sammensatte delegasjonen fra Norge kan føre til en god "interaksjon" mellom arbeidet i Norge og EEA3, som

1. bidrar til *lokaløkumenisk* fokus, både nasjonalt og lokalt
2. bidrar til en *økumenisk læringsprosess* for delegatene både før og etter Sibiu, og øker engasjementet i KEKs arbeid
3. øker *ungdomsengasjementet* for økumenisk samarbeid gjennom bred ungdomsdeltakelse i delegasjonen
4. gir et *konstruktivt bidrag i Sibiu* (forslag til sluttbudskap om kirkenes miljøansvar?)

Oppfølging:

Foreløpig er det ingen detaljerte oppfølgingsplaner. Vi bør drøfte og finne frem til konkrete tiltak når det gjelder

1. mediedekning
2. webarbeid i forhold til møtet (be delegater om å skrive tekster som kan legges ut på nettet?)
3. oppfølging nasjonalt og lokalt - hvordan formidle EEA3 til kirkene i Norge.

SDI 31.01.2007

